

stedet og paa deres Beføstning gav de $\frac{1}{10}$ af Godssets Fæstere en Fordeel. Saaledes stod det allerede for mig, da den nævnte Lov blev forhandlet; det var Grunden til, at jeg dengang saae mig nødsaget til at stemme imod den, og jeg var da heller ikke den Gæste, der deelte denne Betragtning. Den blev meget klart og bestemt fremhævet i Landstinget af en daværende Landstingsmand fra Falster, som jeg nok troer var Provst Nielsen.

Naar jeg nu med et Par Ord maatte tillade mig at yttre min Mening om den Udtalelse, som den høitærede Indenrigsminister igaar fremkom med, skal jeg bemærke, at det forekommer mig, at der ikke er nogen rigtig god Logik i, at den høitærede Minister finder det saa utilstedeligt at anvende Tvang mod de Godseiere, som ikke ville sælge, naar der skal sælges til Bønder, medens han derimod nok troer, at det kunde være tilstedeligt at anvende Tvang, naar der aabnes Godseierne Udgang til selv at kunne kjøbe en stor Deel af Bøndergodset eller maaskee det Meste. Dernæst kan jeg heller ikke rigtig fatte, hvorledes den høitærede Minister saa bestemt kan frakjende Fæsterne al Medveiendomsret eller Medbestidelsesret — eller hvad man nu vil kalde det — denne Udgang til at faae noget af Fæstestedets Værdi, enten det nu skeer derved, at han selv kjøber det, eller at der udbetales ham en Deel af Kjøbefummen, og saa dog alligevel vil indrømme dem en Fjerdedeel; dette kan den høitærede Minister dog ikke ville gjøre uden at erkjende, at Fæsterne paa en eller anden Maade maae have noget Krav derpaa. Nu kan jo denne Ret ganske vist være forskjellig, og det forekommer mig, at, efterat det ved Lov af 21de Juni 1854 er blevet bestemt, at Bøndergodset paa Lehn, Stamhuse og Fideicommissgodset ikke kan sælges til Andre end Fæsterne, saalænge de ere i Live, og efter deres Død ikke uden særlig Bevilling i hvert enkelt Tilfælde til andre end deres Børn eller Svigerbørn osv., maa Fæsternes Ret eller Udførelse — hvad man nu vil kalde det — være en noget anden paa disse Godser end paa de private Godser; thi paa anden Maade eller paa et andet Grundlag kan jeg ikke troe, at Lovgivningsmagten har kunnet komme til

at tage en Bestemmelse som den, der er nedlagt i Loven af 21de Juni 1854. At jeg finder det i høi Grad farligt, ja i den Grad farligt, at jeg aldrig vilde kunne give min Stemme til, at det med den Lethed, som den høitærede Indenrigsminister synes tilbøielig til at tillade, skulde kunne lade sig gjøre at forvandle Fæstefjord til gammel Eiendomsjord og gammel Eiendomsjord til gammel Hovedgaardsjord, er Noget, som følger af sig selv — jeg kan ikke Andet. Der er gjennem disse Planer lagt an paa at gjøre det muligt for Godseierne at tilvende sig en meget betydelig Deel af Danmarks Jord, saa at en stor Deel af Bøndestanden inden en ikke lang Aarrække vil blive fortrængt fra den fædrene Jordbund. Det vil jeg aldrig kunne give mit Samtykke til, og jeg haaber, at heller ikke det høie Folkething nogenstinde vil give sit Samtykke dertil. — Naar jeg nu saaledes i Korthed skal gjentage min Betragtning om disse forskjellige Forslag, saa troer jeg, at det fra det ærede Medlem for Aarhus Amts 1ste Valgkreds fremkomne Forslag er det, som Bøndestanden i det Hele vil være bedst tjent med, men som nok vil blive det sværeste for den nuværende Slægt at tage imod; men det har jo vistnok den store Feil ved sig, at det ikke lader sig gennemføre, idetmindste ikke ligeoverfor den nuværende Regjering. Det andet Forslag, det, som er fremkommet fra det ærede Medlem for Svendborg Amts 3die Valgkreds, er et saadant, at jeg ikke finder det ubrugeligt, naar det kunde blive ændret noget i den Retning, som jeg maatte ansee nødvendig, for at jeg kunde stemme derfor. Derimod betragter jeg det af Regjeringen antydede Forslag som Noget, det ikke vil være muligt at bringe i en saadan Skikkelse, at jeg vilde kunne stemme derfor. Jeg tillader mig at troe, at naar man for Alvor vil tage sig for at reformere den bestaaende Fæstelovgivning — og der er jo gjort indledende Skridt dertil af den høitærede Indenrigsminister, idet han i det andet Thing har indbragt Forslag i saa Henseende —, saa vil man maaskee paa en lempeligere og sikrere Maade komme til et godt Resultat end ved at fremme hvilket som helst af disse Forslag, det skulde være. Men det maatte da rigtignok